

Datum

2023-07-04

Adress

205 80 Malmö

Diarienummer

ASN-2023-9849

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

[STK 2023-621]Remiss från Socialdepartementet - En uppväxt fri från våld - En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn (SOU 2022:70)

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden är positiv till att en nationell strategi antas. Ett brett åtgärdsprogram är bra, men den föreslagna strategin skulle tjäna i effektivitet på att prioritera bland de föreslagna insatserna. Strategin innebär en ambitionshöjning för kommunerna. Det finns behov av ett större fokus i strategin på att stärka resurserna på lokal nivå för att kunna genomföra stöd och insatser till barn och deras föräldrar.

Yttrande

Arbetsmarknads- och socialnämnden är positiv till förslaget om att anta en nationell strategi. Betänkandet är ambitiöst och gör ett tydligt ställningstagande. Att prioritera barns rätt till en uppväxt utan våld är en viktig signal från samhället. Barnrättsperspektivet genomsyrar betänkandet, bland annat genom att lyfta fram barns delaktighet och involvering i arbetet.

Betänkandet har ett tydligt helhetsperspektiv. En rad olika myndigheter och aktörer behöver arbeta tillsammans med ett spektrum av insatser på flera nivåer. Att de 5 målen följer samma struktur som den nationella strategin för att bekämpa mäns våld mot kvinnor bidrar till ett mer sammanhållet strategiarbete. Likaså att strategin omfattar allt våld mot barn samt visar på sambanden mellan våld på olika arenor.

Den breda ansatsen medför dock att det är svårt att få en överblick över den föreslagna strategin. Våld mot barn är en fråga som behöver angripas från olika håll och på flera nivåer. Det behövs en avvägning mellan behovet av ett brett åtgärdsprogram och att prioritera de viktigaste åtgärderna för att rikta och hushålla med resurserna. Strategin skulle kunna tjäna i effektivitet på att begränsa antalet aktiviteter samt att i större utsträckning ange inriktning snarare än att föreslå en mängd ganska detaljerat utformade uppdrag.

Betänkandets fokus ligger till största del på förslag som rör den övergripande nationella nivån. Det är dock på lokal nivå, i kommuner, regioner, polisområden och civilsamhällen, som det praktiska arbetet ska utföras. Nämnden ser en risk för ytterligare byråkratisering när de lokala aktörerna ska lämna uppgifter till de nationella myndigheterna i alla deras uppdrag.

Att Folkhälsomyndigheten får ett samordnande uppdrag medför både för- och nackdelar. Myndighetens främjande och förebyggande uppdrag ger en bra grund, men att involvera ytterligare en aktör medför en ökad komplexitet vad gäller samordning och samarbete med redan berörda myndigheter.

Den breda inriktningen i strategin överensstämmer väl med Malmö stads plan *Fri från våld- en gemensam angelägenhet 2022–2026*¹. Det är en plan för barn- och kvinnofrid och mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld, sex mot ersättning och människohandel. Alla nämnder ska bidra till planens genomförande genom att ta fram en handlingsplan för det egna arbetet.

Betänkandet konstaterar att kommunerna inte i tillräcklig utsträckning gör det som de är skyldiga till och att det bland annat beror på bristande resurser. Det är tveksamt om det är effektivt att bemöta bristerna genom föreslagen bestämmelse gällande skyldigheten att ta fram lägesbilder och åtgärdsplaner. Det finns, som betänkandet redovisar, redan bestämmelser som reglerar såväl socialnämndens ansvar för stöd och insatser till barn som kommunernas uppdrag att ta fram planer inom områden som har koppling till arbetet mot barns utsatthet för våld.

Strategin medför en ambitionshöjning för kommunerna, särskilt inom det förebyggande området. Det behövs resursförstärkning till arbetet som görs direkt med barn och unga för att förebygga och bekämpa våld mot barn, i stället för att fördela merparten av resurserna till övergripande uppdrag och nationella strukturer. Kortsiktiga utvecklingsmedel ger inte tillräckliga förutsättningar. Det krävs generella och varaktiga förstärkningar för att berörda verksamheter ska kunna utföra de insatser och metoder som utvecklas eller införs.

Betänkandet hänvisar till en rad andra utredningar och förslag på ändringar i lagstiftning som på olika sätt tangerar frågan. Exempelvis har förslag om en reglering av kraven på information till barnet tidigare lagts fram i betänkandet *Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)*. Lagstiftarens arbete med att se över och förbättra regleringarna av barns rätt till skydd och stöd upplevs som splittrat. En mer sammanhållen översyn och förändring av socialtjänstlagen bör eftersträvas.

Vad gäller information till allmänheten, barn och vuxna, är det viktigt att sådana satsningar kombineras med en hög tillgänglighet till insatserna som informeras om. Bred information till allmänheten behöver kompletteras med lokala informationssatsningar för att nå ut till fler, vilket kräver lokala resurser. Informationsinsatser behöver också göras med den idéburna sektorn. Förslaget i betänkandet *Hållbar socialtjänst* avseende möjligheten att erbjuda ej biståndsbedömda

---

¹ [Plan Fri från våld – en gemensam angelägenhet - Malmö stad \(malmo.se\)](https://www.malmo.se/planer-och-program/planer-och-program/plan-fri-fran-vald-en-gemensam-angelagenhet)

insatser har betydelse i sammanhanget. En sådan ordning skulle kunna göra insatser mer lättillgängliga och tröskeln för att söka stöd lägre.

En typ av information som saknas idag och som skulle behöva tas fram är information och stöd till föräldrar som själva använt våld mot sina barn. Dessa föräldrar behöver både kunskap om hur våld påverkar barn och få stöd och behandling för att inte själva använda våld.

Det är bra att betänkandet i likhet med den nationella strategin för att bekämpa mäns våld mot kvinnor tar upp behovet av att utveckla arbetet med personer som använder våld. Ett ökat fokus på våldsutövare är nödvändigt om våldet ska kunna minskas. Strategin betonar att det inte bara är vuxna som är våldsutövare utan att barn även utsätter andra barn. Orsakerna bakom barns våld mot barn kan vara många, det kan ha ett samband med våld i hemmet men det finns fler och mer komplexa skäl. Ju tidigare samhället agerar och sätter in insatser ju större chans finns det att påverka och även förebygga fortsatt våldsanvändning.

Förslagen som rör screening och att fråga om våld systematiskt välkomnas. Detta stämmer väl överens med behov av utveckling som identifierats i nämndens verksamheter. Arbetet med systematiska risk- och skyddsbedömningar bör prioriteras.

Flera förslag rör nationella kartläggningar och uppföljningar. Det är angeläget att samla kunskap och följa upp vilka effekter som insatser och åtgärder har. För att sådana kartläggningar och uppföljningar inte ska belasta kommunernas verksamhet för mycket och för åstadkomma en sammanhållen kunskapsutveckling är det viktigt att uppföljningarna samordnas av de nationella aktörerna. Exempelvis föreslås en nationell prevalensstudie ska genomföras av Folkhälsomyndigheten. Stiftelsen Allmänna barnhuset har sedan slutet av 1990-talet återkommande fått uppdrag att göra prevalensstudier. Det har fungerat tillfredsställande under lång tid varför det inte framstår som nödvändigt att byta aktör. Det bör vara möjligt att hitta samverkansformer med andra undersökningar även om det inte är ett statligt verk som genomför undersökningen.

Förslagen gällande utveckling av nationell statistik kring våld välkomnas. Det finns behov av att differentiera statistiken, exempelvis kring bakgrundsfaktorer som relation till förövaren, hbtqi och liknande uppgifter som ger kunskap om målgruppen. För vuxna har exempelvis Brottsförebyggande rådet kategorier som tydliggör misshandel från närstående både avseende parrelation, från släkt/familj och annan relation. Nämnden anser att motsvarande kategorier som finns för vuxna borde införas för barn. Även parrelation behöver vara med då våld i ungas relationer har visat sig vara ett omfattande problem, vilket även betänkande framhåller.

Nämnden instämmer i betänkandets bedömning att förslag från tidigare utredning om skyddat boende är viktigt att genomföra; det vill säga att det ska finnas möjlighet att besluta om uppföljning efter avslutad placering, för att säkerställa skydd för barnet.² Det är inte ovanligt att utredningar

---

² Regeringskansliet (2022). Utkast till lagrådsremiss. Ett fönster av möjligheter – stärkta möjligheter för barn och vuxna i skyddat boende

avslutas utan insats när barnet är på det skyddade boendet med förälder eftersom det bedöms få skydd och stöd där. Vid utflytt saknas då stöd samtidigt kan familjen bli väldigt ensam.

Vad gäller regleringen av samverkan är otydlighet mellan myndigheterna inte det enda hindret utan också att råd och stöd inte kan ges utan både vårdnadshavarnas samtycke. Vid behandlingsbehov kan beslut tas av socialnämnden mot en förälders vilja – men inte gällande råd och stöd. Detta innebär att insatser riskerar att försenas.

Trots betänkandets breda perspektiv saknas analyser och förslag gällande området familjerätt. De myndigheter och yrkesgrupper som arbetar med ärenden gällande vårdnadstvister möter barn som utsätts eller riskerar att utsättas för våld. Det är viktigt att uppmärksamma behovet av samt att stärka utvecklingen av kunskap, metoder och andra åtgärder även inom detta område.

Förslag gällande finansiering av lokaler för barnahus är bra. Det är viktigt att finansieringen inte bara omfattar lokal för förhör och samverkansarbete utan att lokalerna även ska vara anpassade för stöd och behandling. Det är ofta en fördel för barnet och familjen om de kan komma till ett ställe i anslutning till förhørslokalerna, särskilt i det initiala skedet då risk- och skyddsbedömning äger rum. Familjen behöver inte åka runt till olika platser. Det underlättar också fortsatt samverkan.

Barnperspektiv

Att anta en nationell strategi för arbetet med våld mot barn kan bidra till tryggare uppväxtvillkor för fler barn. Förslagen i betänkandet har ett tydligt barnrättsperspektiv. Uppdragen ska genomgående omfatta att inhämta barns och ungas synpunkter och erfarenheter. Genom denna utformning av mål och uppdrag kan strategin bidra till positiva effekter för barn och unga som riskerar att utsättas eller utsätts för våld.

Jämställdhetsperspektiv

Flera former av våld mot barn följer samma mönster som bland vuxna. Flickor och pojkar påverkas därför delvis olika. Flickor är exempelvis betydligt mer utsatta för sexuellt våld medan pojkar utsätts för mer våld i offentliga rummet. Bland de som använder våld är pojkar och män överrepresenterade inom alla former av våldsutövning. Kan strategin minska våldsanvändningen i samhället kommer det därmed ha en positiv effekt på jämställdheten.

Ekonomiska perspektiv

Betänkandet föreslår att 1 miljard avsätts för de 10 år som strategin ska pågå. 300 miljoner av dessa föreslås gå till kommuner och regioner som utvecklingsmedel under tre år. Kommunen behöver inte endast utveckla sina metoder. Ska strategin få effekt behöver arbetet och stödet till barn och föräldrar stärkas långsiktigt. Behoven av medel gäller både direkta insatser för att förstärka det förebyggande arbetet och nödvändiga förstärkningar i det direkta stödet till barn och familjer. Inom det förebyggande området behöver informationsinsatser bedrivas återkommande. Kommunernas kartläggningar och åtgärdsplaner ska genomföras vart tredje år. Att förbättra insatserna till barn som upplever våld handlar inte i första hand om metodutveckling utan om det finns tillräcklig tillgång till kompetent personal, vilket är en resursfråga.

Flertalet av betänkandets förslag innebär utredningsuppdrag till ett stort antal nationella myndigheter. Om alla förslagen blir verklighet behöver de följas upp. Kommunerna ska i flera fall vara de som genomför insatserna samt även lämna underlag till de olika statliga myndigheternas analyser. Detta kommer att öka kommunernas åtaganden och administrativa insatser ytterligare.

Ordförande

.....
Erik Hammarström
.....

Förvaltningsdirektör

.....
Britt-Marie Pettersson
.....

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden]